

1965

Tal

- 6501 **Anförande av statsrådet Olof Palme.** // Svenska fastighetsarbetareförbundet. Kongress (7 : 1965 : Stockholm), Protokoll. – 1965. – S. 139–151
Äo: Allmänpolitik; Ekonomi; Jämlikhet
- 6502 **Avbrytande av de ekonomiska förbindelserna med Sydafrika och handelsbojkott av sydafrikanska varor.** // Riksdagens protokoll / Andra kammaren. – 1965:27, s. 74–75, 78–79, 80
Äo: Sanktioner; Sydafrika
- 6503 **Beslut om abolition.** // Riksdagens protokoll / Andra kammaren. – 1965:23, s. 123, 136–137, 138, 139
Äo: Abolition; Abortresor
- 6504 **Palmes ”brandtal” vid broderskapskongressen återgivet i sin helhet.** // Broderskap. – 37(1965):14, s. 6–7, 12
Även publ.: Det handlar om Vietnam. // Arbetet. 1965-08-12, s. 2. – Vi måste lära oss att leva med och för frigörelsen ; Vapenmakt kan inte hejda social rättvisa. // Aftonbladet. 1965-08-13, s. [2]; 1965-08-14, s. [2]. – Bedräglig illusion. // Sveriges kristna socialdemokraters förbund. Kongress (1965 : Gävle), Protokoll. 1966. S. 14–15. – Solidaritet utan gränser 1. // Politik är att vilja / Olof Palme. 1968. S. 171–184. – Olof Palme tar upp Vietnamfrågan 1965. // Svenska tal : från Torgny lagman till Ingmar Bergman : en antologi / redigerad av Kurt Johannesson ... 1992. S. 310–322. – Gävletalet om Vietnam. // Palme själv : texter i urval / redigerad av Sven Ove Hansson. 1996. S. 34–38

Publ. redovisade i anm. är utdrag. – Ytterligare publ. förekommer
cf. 6801, 8401, 9601

Äo: Avkolonisering; Befrielseörelser; Jämlikhet; Nationalism; Nedrustning; Tredje världen; Utopier; Vietnamkriget; Välfärdssamhället

- 6505 **Polismyndigheternas undersökning rörande de s.k. abortresorna till Polen.** // Riksdagens protokoll / Andra kammaren. – 1965:9, s. 6, 7–8

Äo: Abortresor; Polisarbete

- 6506 **Remiss av Kungl. Maj:ts proposition nr 145.** // Riksdagens protokoll / Andra kammaren. – 1965:33, s. 80, 81, 113–116, 117, 119
Även publ.: Vi kan inte köpa oss fria : vi måste ta ställning! // Aftonbladet. 1965-11-03, s. [20]. [Utdrag]

Ytterligare publ. förekommer

Äo: Avkolonisering; Befrielseörelser; Gävletalet 1965; Nationalism; Tredje världen; Vietnamkriget

- 6507 **Remiss av statsverkspropositionen.** // Riksdagens protokoll / Andra kammaren. – 1965:4, s. 75–76, 76–77, 77–78

Äo: Apartheid; Förenta nationerna; Sanktioner; Sydafrika

- 6508 **Rhodesias självständighetsförklaring.** // Riksdagens protokoll / Andra kammaren. – 1965:36, s. 32, 33

Äo: Erkännande av stater; Förenta nationerna; Rhodesia; Sanktioner

- 6509 **Socialdemokratin och kommunisterna :** [debattinlägg hos Laboremus i Uppsala den 15 november 1965]. – Stockholm : Socialdemokratiska partistyrelsen, 1966. – 14, [1] s.

Äo: Ideologier; Kommunism; Reformism; Socialdemokrati

- 6510 **Den svenska forskningsplaneringens organisation.** // Riksdagens protokoll / Första kammaren. – 1965:39, s. 126–127, 128, 128–129

Äo: Forskning; Forskningsberedningen

- 6511 **Statsverkspropositionen.** // Riksdagens protokoll / Första kammaren. – 1965:3, s. 46–47, 47–48, 48

Äo: Oppositionspolitik, borgerlig; Partipolitik, folkpartiet

- 6512 **Så uppfattar vi socialismen :** [ur anförande vid Skånes socialdemokratiska partidistrikts 60-årsjubileumsmöte den 30 oktober 1965]. // Aktuellt i politik och samhälle. – 1966:3, s. 6–7

Även publ.: Utopier och verklighet. // Politik är att vilja / Olof Palme. 1968. S. 43–61. – Utopier och verklighet : ett tal av Olof Palme. // Dagens nyheter. 1986-03-02, s. 4. [Utdrag]

cf. 6801

Äo: Demokratisk socialism; Ideologi; Internationell solidaritet; Radikalism; Utopier

6513 **Vi och utlänningarna** : [radioanförande den 25 december 1965]. // Röster i radio. – 33(1966):4, s. 46–47

Även publ.: Vi och utlänningarna. // Politik är att vilja / Olof Palme. 1968. S. 62–68. – Om invandrare och flyktingar. // Palme själv : texter i urval / redigerad av Sven Ove Hansson. 1996. S. 47–51. [Utdrag]. – Fördomar : en låt av Latin Kings och Olof Palme : [ur Latin Kings cd Mitt kvarter]. // Ett nyhetsbrev från Palmecentret & I-fonden. 2001:1, s. 6. [Utdrag]

Ytterligare publ. förekommer

cf. 6801, 9601

Äo: Attityder till invandrare; Invandrare

Artiklar

6514 **Att vara radikal**. // Vi i Örby. – 13(1965):3, s. 2–3, 18–19

Äo: Gävletalet 1965; Ideologi; Radikalism; Vietnamkriget

6515 **Dubbelspelets vår**. // Aftonbladet. – 1965-05-24, s. 2

Ingår i artikelserie

cf. 6518

Äo: Folkpartiet; Partipolitik, folkpartiet

6516 **Frigörelse och fred** : [svar på artikel av Sven Lindqvist]. // Dagens nyheter. – 1965-08-13, s. 12

Äo: Gävletalet 1965; Vietnamkriget

6517 **Fyra ledande politiker kommenterar SIFO-undersökningen: Vem har maktens nyckel?** : Olof Palme: Är Ohlin socialdemokrat? // Idun–Veckojournalen. – 1965:3, s. 19, 44

Palmes bidrag: **Är Ohlin socialdemokrat?**

Äo: Oppositionspolitik, borgerlig

- 6518 **Herr Ohlins fem roller.** // Aftonbladet. – 1965-05-25, s. 2
Ingår i artikelserie
cf. 6515
Äo: Folkpartiet; Partipolitik, folkpartiet
- 6519 **Nota bene hr Helén!** // Dagens nyheter. – 1965-05-30, s. 4
Ingår i debattserie
Äo: Helén, Gunnar; Politisk etik
- 6520 **Samhället sådant det borde vara.** // Aktuellt i politik och samhälle.
– 1965:6, s. 16–19
Äo: Folkbildning; Samhället sådant det är; Sandler, Rickard

Intervjuer

- 6521 **Konsten att regera över Olof Palme** / Pehr Amnestål. // Vecko-
revyn. – 1965:43, s. 12–15
Äo: Palme, Olof
- 6522 **De unga i trafiken måste utbildas bättre** / Per Anders Thunqvist.
// Motorföraren. – 1965:24, s. 14
Äo: Trafiksäkerhet

1965

Om man säger till dem: "Ni måste vara med och försvara den fria världen mot kommunismen skall man inte bli förvånad om de svarar: "Vad innebär den fria världen för oss? Vad betyder den fria världen för räkntan till ockraren och arrendet till jordägaren? Vad betyder den för mina möjligheter att få vatten i brunnen eller att slippa se mina barn dö av svält?" Jag vet inte om herr Wedén har sett barn som svälter eller tonårspojkar som befinner sig i malarians sista stadier. Hungern har glanslösa ögon och malarian är en skälvande hand.

Ur anförande i riksdagen den 2 november 1965.¹

Den 12 november 1964 avled Rickard Sandler. Efter "en tids koncentrerad läsning av Sandlers tal och skrifter" växte för Olof Palme "bilden fram av en helgjuten, målmedveten och lidelsefullt engagerad personlighet". Sandler hade en meritlista som var överväldigande. Han förmådde i sin person förena "både ideologisk inspiration och effektiv handling" och han var "skarpsinnig, med en formens och formuleringens mästerskap som knappast någon svensk politiker kunnat efterlikna". Så skrev Olof Palme i ett mycket inkännande porträtt i *Aktuellt i politik och samhälle* våren 1965. Olof Palme visade här fram en samhällssyn hos Sandler som i mycket återspeglade hans egen syn på verkligheten och det politiska arbetet. Genom ett utförligt citat ur Sandlers tal på socialdemokratiska ungdomsförbundets kongress 1907 markerade han samsynen. Inte minst då Sandler hävdade att "folkbildningen måste betraktas som en förutsättning för socialdemokratins realiserande" och att "folkbildningsarbetet är att betrakta såsom en för socialismen lika betydelsefull gärning som det politiska och fackliga arbetet." Speciellt pekade Olof Palme på Sandlers bok *Samhället sådant det är*, som nära nog varit "obligatorisk läsning för generationer av ungdomsklubbister". Den hade givit "10 000-tals människor den första sammanhängande bilden av det samhälle de ville förändra. [...] Otaliga siffror, diagram, figurer och tabeller marscherar fram på sidorna för att illustrera industrialiseringens, storstrejkens och massfattigdomens Sverige. [...] I utförliga och sifferbemängda kapitel visas hur de ekonomiska framstegen vidgar klyftorna och skärper klassgränserna."²

¹ 6506

² 6520

Sandlers verklighetssyn förde Olof Palme vidare i diskussioner om radikalismens innehåll och förutsättningar, som av flera anledningar kom att sysselsätta honom under 1965. Radikalismen förutsatte två saker: missnöje med det bestående och utopier om framtiden. I ett anförande vid Skånes socialdemokratiska partidistrikts 60-årsjubileum den 30 oktober 1965³, liksom i artikeln "Att vara radikal"⁴ konstaterade han att radikalismen måste "vara förankrad i verkligheten. Den sociala och ekonomiska strukturen måste kartläggas för att kunna meningsfullt förändras. Fördomen måste blottläggas för att skändligheten skall kunna krossas." Han menade att radikalismen kunde kallas "en strävan till förändring, som utgår från ett förnuftsmässigt studium av verkligheten, men samtidigt drivs fram av medvetna värderingar och föreställningar om ett gott samhälle."

De internationella frågor som främst sattes upp på den svenska politiska dagordningen 1965 var dels förslaget om sanktioner mot Sydafrika, dels USA:s krigföring i Vietnam. I båda var Olof Palme djupt engagerad. I sitt berömda tal på de kristna socialdemokraternas kongress i Gävle den 30 juli tog Olof Palme upp den internationella situationen ur ett bredare perspektiv, med kampen mellan supermakterna i fokus: "De rör sig som två stora katter kring varandra – i medvetande om dödlig fara, i ömsesidig misstro och fruktan." I terrorbalansens värld måste vår reaktion vara klar och entydig, menade Palme. Den viktigaste frågan var de fattiga ländernas kamp för nationell frihet från kolonialt förtryck, och den utvecklingen gick inte att hejda. I två formuleringar som av oppositionen häftigt kom att kritiserars, men nu blivit klassiska, fastslog han: "De fattiga folkens nationella frigörelse hör oupphörligen samman med deras strävan till social och ekonomisk frigörelse. Den demokratiska socialismens grundläggande moraliska värderingar förpliktar oss att stå på de förtrycktas sida mot förtryckarna, på de eländigas och fattigas sida mot deras utsugare och herrar." Och: "Det är en illusion att tro att man kan möta kraven på social rättvisa med våld och militära maktmedel." Så kom han åter in på utopiernas roll: "Jag vet inte om bönderna i Vietnams byar – för det är ju om Vietnam som jag mest har talat – har några utopier, några drömmar om framtiden. [...] Drömmer de om framtiden, sker det förmodligen i enkla kategorier: en tillvaro i fred, utan svält och där deras människovärde respekteras."⁵

³ 6512

⁴ 6514

⁵ 6504